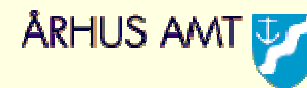

Ældre og depression

Nils Gulmann
Gerontopsykiatrisk afd
Århus Universitetshospital

Den geriatriske depression

Prævalens hos 65+-årige 3 %

Ved plejehjemsindflytning 20 %

Underdiagnosticering

10 % i relevant behandling

Suicidalrisiko hos 65+-årige er 2 x større end hos personer under 65 år

Første episode. Depressionen af moderat sværhedsgrad

$\frac{3}{4}$ set af læge inden for en måned før selvmord

Selvordsforsøg / år er $\frac{1}{5}$ af incidensen hos personer under 65 år

Consensus konference NIMH 1992

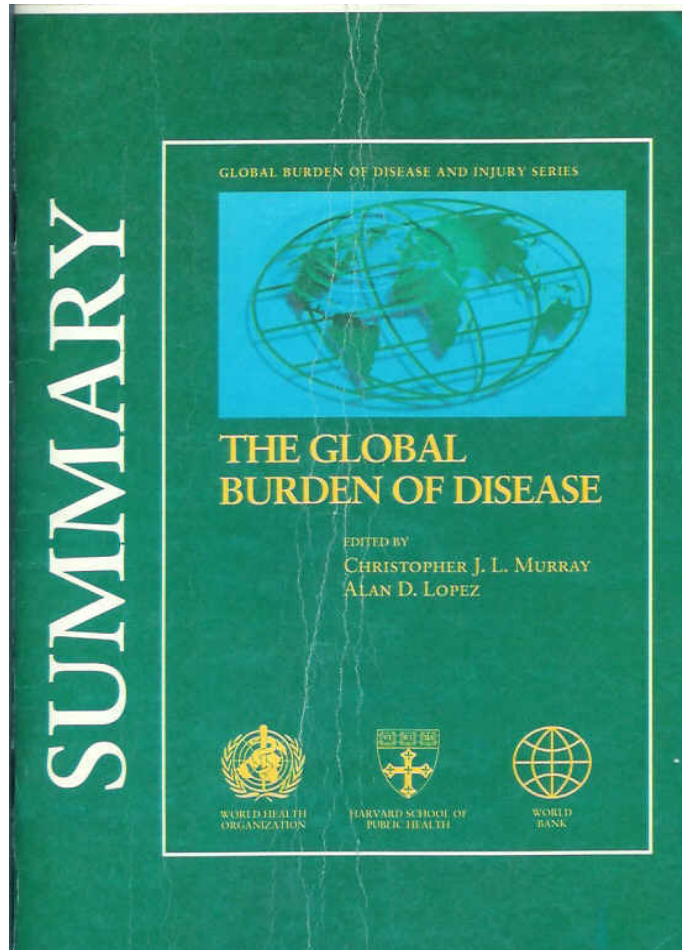
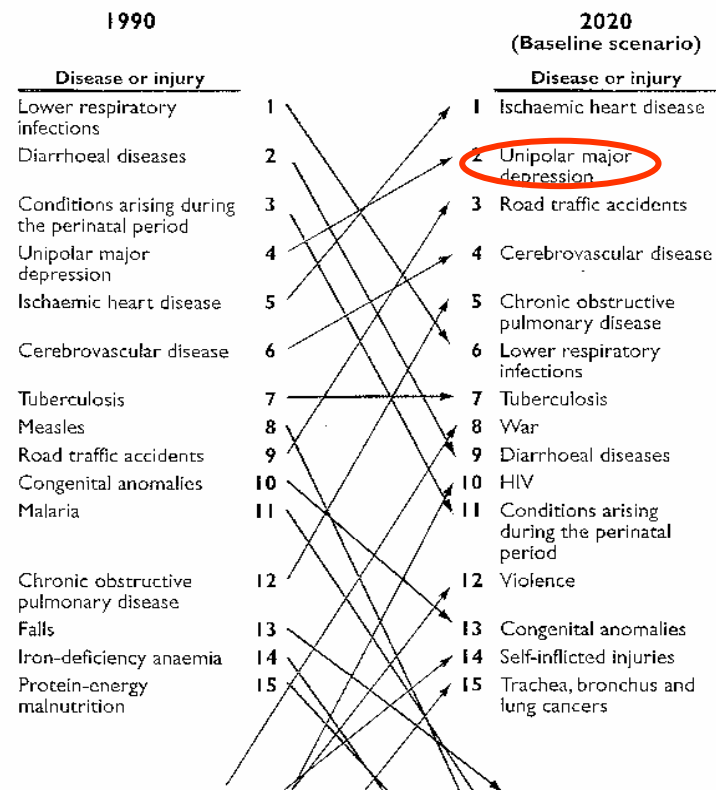

Figure 2 Change in the rank order of disease burden for 15 leading causes, world, 1990–2020

Disease burden measured in Disability-Adjusted Life Years (DALYs)
Vol 1 p 375

De internationale kriterier

ICD 10-kriterierne for Depressionssygdommen**

- > 14 dage
- Konstant tristhed
- Manglende glæde ved positive begivenheder
- Træthed, nedsat energi, manglende initiativ
- Nedsat selvtillid
- Selvbebrejdelser, skyld
- Døds- og selvmordstanker
- Svækket koncentration og hukommelse
- Hæmning eller rastløshed
- Ændret søvnmønster
- Ændret appetit og vægt

**International konsensus = menneskeværk

Hyppighed af depressionssygdom

Blandt 65+ årige	3 %
Blandt 85+ årige	14 %
Blandt 70+ årige hjemmehjælpsmodtagere	19 %

Depression

Afgrænsning fra legemlig sygdom ?

*Uspecifikke symptomer ved
legemlig sygdom hos ældre*

- Delirium
- Fald
- **Funktionstab**
- **Træthed**
- **Tristhed**
- **Madlede/Vægttab**

**Legemlig sygdomme kan
hos ældre have ganske
uspecifikke symptomer
som også indgår i ICD-
10 kriterierne for
depression**

Depression

Afgrænsning fra normalpsykologi ?

Sorg

Indføleligt tab
Gråd
Reagerer på opmuntring
Indbyder til medlidenhed
Indbyder til trøst

Depression

Intet tydeligt tab
Tåreløs jammer
Uafledelig og persevererende
Virker selvopslugt
Virker irriterende

”Patologisk sorgforløb” ???

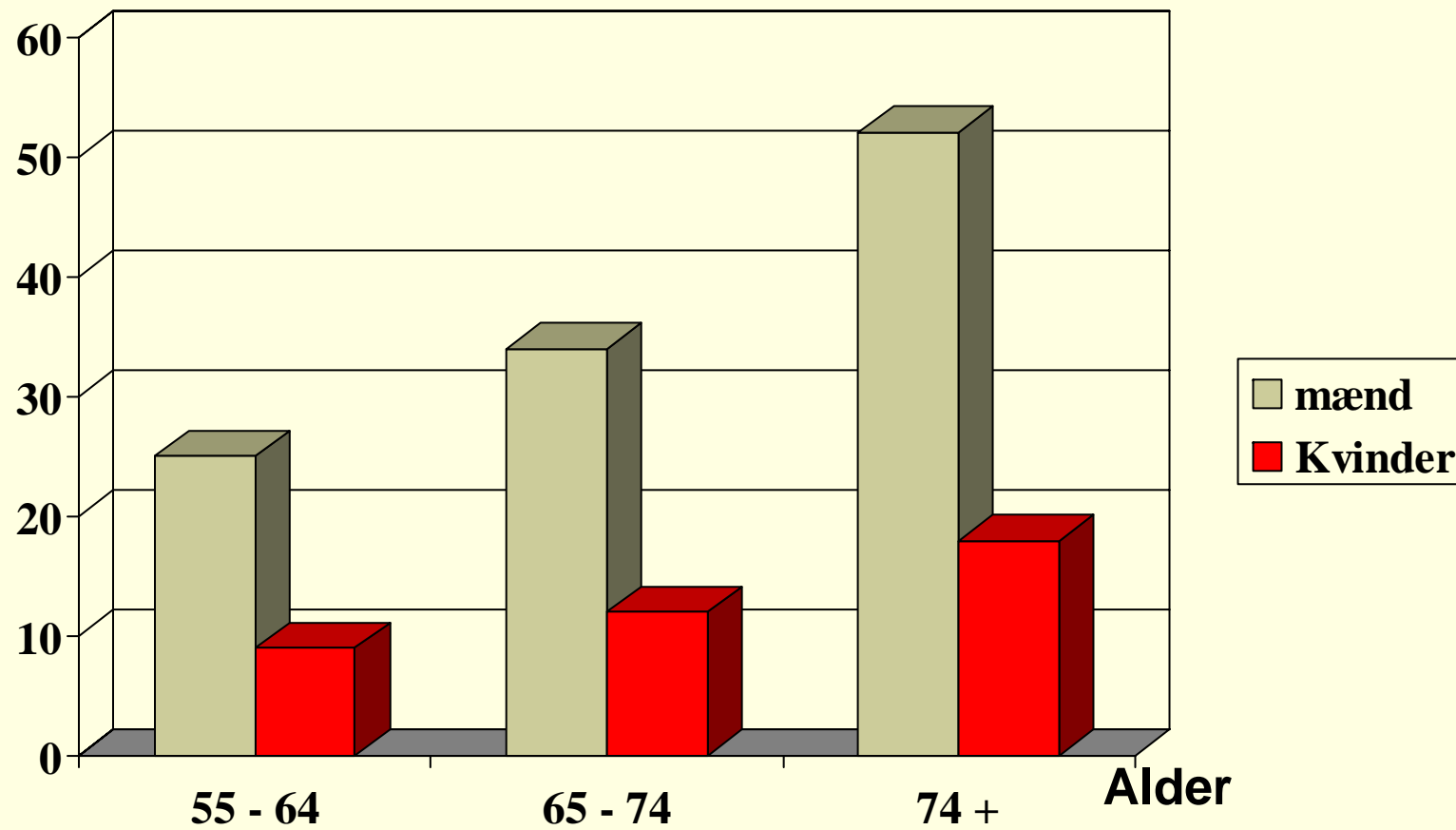
9 af 10 er ubehandlede ???

- 100 depressive ældre
- 50 går til lægen ?
- 25 får stillet den korrekte diagnose ?
- 12 ½ får relevant behandling ?

Følger af depression

- Lidelse og sjælekval for pt **og pårørende**
- Hjælpeløshed
- Nytteløs somatisk udredning og indlæggelser
- Plejehjemsindflytning
- **Selv mord**
- Øget dødelighed ved samtidig somatisk sygdom

Selvordsrate per 100 000 danske mænd og kvinder

Årsager

- Legemlig sygdom / Bivirkninger af medicin
- Ændring/sygdom i hjernen
- Psykosocial belastning (evt privat-symbolsk)
- "Endogen"

Somatisk sygdom som årsag

- Infektion fx influenza
- Anæmi
- Cancer fx lunge-c
- Nedsat stofskifte
- Vitaminmangel fx folat
- Hypokaliæmi
- Hyperkalkæmi
- **Efter delir**
- **Og mange andre**

Depressiogene farmaka

- Alkohol
- Steroider
- Betablokkere
- Benzodiazepiner
- Antipsykotika
- Ca-antagonister
- L-dopa
- Morfika

Eksempler

Prednison
Propranolol
Stesolid
Risperdal
Cardizem
Madopar
Nobligan

Dohndt T Int J Geriat Psychiatry

1999,14: 875

Psykisk belastning

- Alvorlig akut fx dødsfald
- Alvorlig kronisk fx ægtefælle med demens
- Banal fx vandskade i køkkenet

- Flytning
- Problemer med de voksne børn

Organisk depression

- Parkinsonisme
- Apopleksi / TCI
- Demens

- Vaskulær depression

Behandlingsresultat ved indlæggelseskrævende depression Djernes og Gulmann 1996. Ugeskr Læger;156

■ 87 ældre ICD-10 depression 79 år (65-91)

	Indlæggelse	Udskrivning
Hjælpeløs ADL	22	7
"Demens" MMSE	35	8

De 5 manifestationer hos ældre

Neurotiform

Angst, appel, egocentricitet, hypokondri

Eretisk

Negativistisk, afvisende, anklagende

Somatiserende

Smerteklager, obstipation, svimmel, gangforstyr.

Dementoform

opgivende, regredieret, hjælpeløs

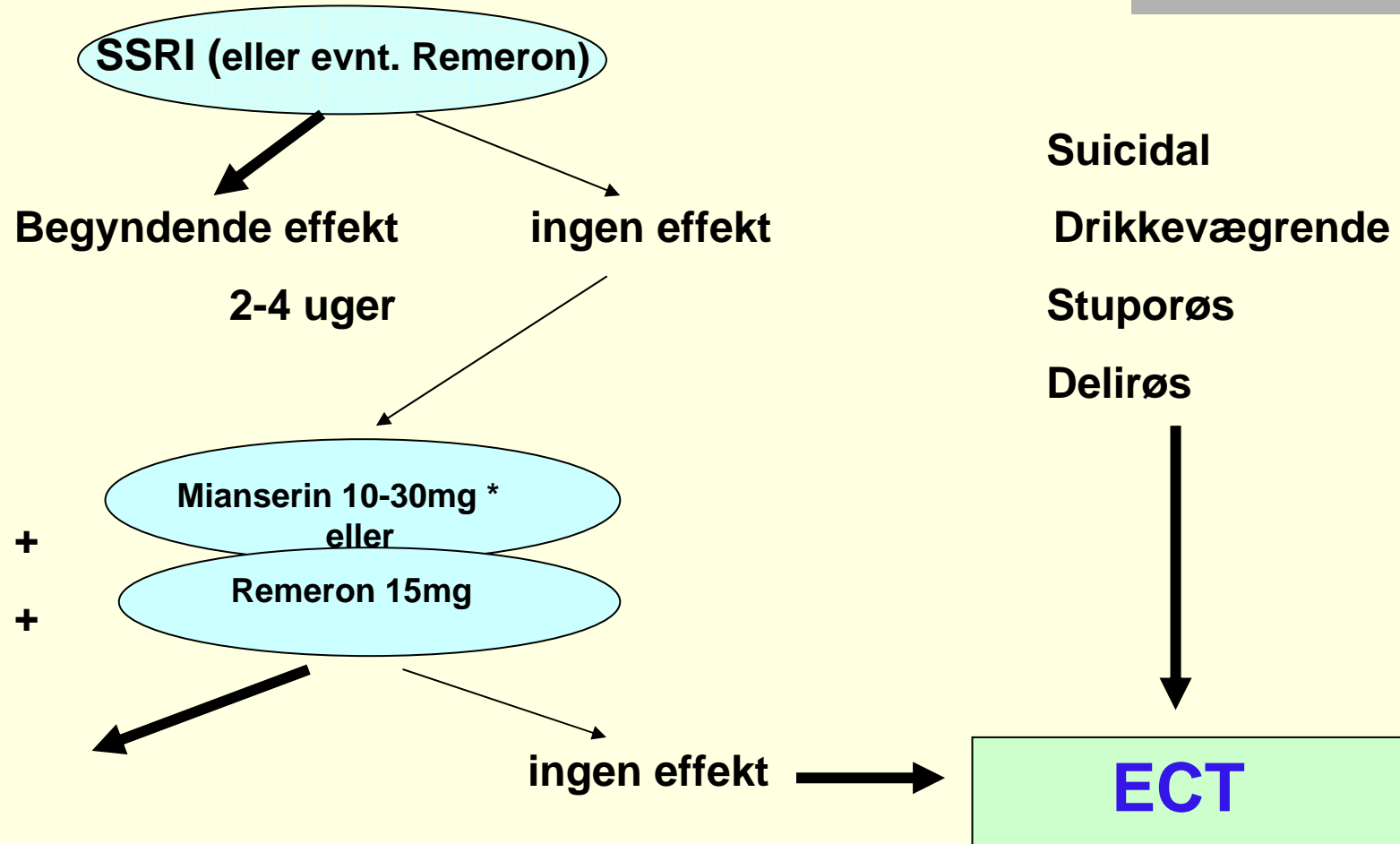
Klassisk

Håbløshed, skyld, ringhed, hæmning

Behandling og forebyggelse af recidiv

- Psykoterapi fx Cognitiv terapi
- Tricykliske antidepressiva (TCA)
fx *Anafranil, Saroten, Nortriptylin*
- Serotonin genoptagelses-hæmmere (SSRI)
fx *Cipramil, Cipralex, Zoloft, Fontex*
- Andre fx *Efexor, Remeron, Mianserin*
- Litium
- Elektrochok ECT

Farmakologisk behandling på gerontopsykiatrisk afd i Århus

Den vigtige forebyggelse

Efter remission mindst et år uændret antidepressiv terapi, ofte anbefales livslang forebyggelse hos ældre

